

УДК 331.5.024.5:331.2

I. Шкіндюк

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ ЗАЙНЯТОСТІ В РЕГІОНІ

Розглянуто сутність та класифікацію програм зайнятості населення. Показано місце і роль органів державного управління, які беруть участь у формуванні регіональної політики зайнятості населення. Розкрито правові, організаційні, економічні та наукові методи реалізації програм зайнятості.

Ключові слова: органи державного управління, державна політика зайнятості, національні та регіональні програми зайнятості населення, регіональний ринок праці.

Розбудова незалежної правової держави, що відбувається в Україні, та реформування системи управління зумовлюють зростання ролі територій у здійсненні основних напрямків соціально-економічної політики. На сьогодні значно розширюються функції і завдання регіонів щодо формування ринку праці, забезпечення зайнятості населення і раціонального використання людських ресурсів. Формування соціально-орієнтованої ринкової моделі зайнятості передбачає комплексну, цілеспрямовану і виважену державну політику зайнятості, яка має здійснюватися шляхом розробки та впровадження національної та регіональних програм зайнятості.

У ст. 3 Закону України “Про зайнятість населення” одним із основних принципів державної політики зайнятості населення визначено координацію діяльності у сфері зайнятості з іншими напрямами економічної і соціальної політики на основі державної і регіональних програм зайнятості. Саме тому ефективність державної політики зайнятості населення потребує здійснення комплексу заходів, чіткої послідовності та узгодженості дій з використанням певних засобів, принципів та методів, що у сукупності визначають системний підхід у справі державного управління процесом зайнятості населення [1]. Це і зумовлює актуальність нашого дослідження. Важливе значення для розробки наукових досліджень щодо державних і регіональних програм зайнятості населення мають праці вітчизняних учених: Д. Богіні, В. Васильченка, К. Зайцевої, Д. Зоїдзе, С. Гудзинського, Я. Діденка, І. Кравченка, Е. Лібанової, В. Онікієнка, В. Петюха, А. Мельника, О. Мордвінова, Н. Нижник, в яких із наукових позицій обґрунтівся потрібна системного управління зайнятістю населення, ефективного використання трудового потенціалу суспільства. Однак у цих наукових дослідженнях недостатньо розкриті особливості формування і реалізації регіональних програм зайнятості населення. Метою статті є розкриття сутності процесу розробки регіональних програм зайнятості (на прикладі Івано-Франківської області) та визначення шляхів і методів їх реалізації.

Необхідно зазначити, що програми зайнятості допомагають об'єднати для вирішення проблем зайнятості зусилля працівників органів державної виконавчої влади, державної служби зайнятості, представників профспілкових організацій та організацій роботодавців. Програми зайнятості населення, на нашу думку, необхідно класифікувати за комплексом класифікаційних ознак: спрямованістю, територіальними масштабами, термінам дії, рівнем комплексності. Програми

охоплюють як окремі категорії населення, передусім маргінальні групи: молодь, жінок, інвалідів, так і специфічні на випадки загрози безробіття, зумовлені економічною або іншою ситуацією (демографічним, політичним, стихійним лихом тощо). У розвинутих країнах більшість програм зайнятості стосуються певних категорій населення, які потребують підтримки й допомоги [2]. В Україні діють довготермінові, середньотермінові і короткотермінові (однорічні, шестимісячні, квартальні) програми. Вони розробляються на державному та регіональному рівнях і є взаємопов'язаними. Метою державних і регіональних програм зайнятості є сприяння зайнятості населення, задоволення потреб громадян у праці.

При визначенні пріоритетних напрямів регіональної політики зайнятості населення беруться до уваги соціальні, демографічні, виробничі та інші проблеми, вирішення яких має сприяти загальному соціально-економічному піднесенню регіонів [3]. Державні і територіальні програми зайнятості населення спрямовані на:

- сприяння розвитку і структурній перебудові економіки, створення умов для спрямування вивільнюваних працівників, насамперед на рентабельні виробництва та в пріоритетні галузі економіки;
- попередження розвитку безробіття і його скорочення шляхом підвищення економічної зацікавленості підприємств та організацій у створенні додаткових робочих місць, переважно з гнучкими формами зайнятості;
- удосконалення системи відтворення робочої сили водночас із збільшенням числа робочих місць, поліпшенням професійної орієнтації, підвищенням кваліфікації працівників та ефективності використання трудових ресурсів;
- захист безробітних та їх сімей від негативних наслідків безробіття і забезпечення зайнятості громадян, які потребують соціального захисту та не спроможні конкурувати на ринку праці;
- формування кадової, матеріальної, інформаційної, фінансової та науково-методичної бази державної служби зайнятості;
- заходи сприяння зайнятості населення, яке проживає у сільській місцевості.

Спеціальні галузеві програми зайнятості населення призначені для вирішення на рівні окремих галузей і підприємств проблем прихованого безробіття, сприяння продуктивній зайнятості працівників та практичній реалізації диференційованого підходу щодо окремих підприємств із урахуванням державної політики структурної перебудови, санації державних підприємств і заходів державної політики на ринку праці.

В Україні вперше державна програма зайнятості населення як елемент довготермінової стратегії формування соціально-ринкової моделі управління ринком праці була розроблена на 1995 р. Підписання Указу Президента України № 958/99 від 03.08.1999 р. ознаменувало собою новий етап цієї роботи: було схвалено Основні напрями розвитку трудового потенціалу в Україні на період до 2010 р. Завдання формування конкурентноспроможного ринку праці конкретно було сформульовано Указом Президента України “Про вдосконалення державного регулювання у сфері зайнятості населення та ринку праці в Україні” №1073 від 11.07.2005 р. та Постановою Кабінету Міністрів України “Про затвердження Основних напрямів проведення державної політики зайнятості на період до 2009 року” № 922 від 05.07.2006 р. Ще виразніше курс на формування конкурентноспроможного ринку праці взято саме тепер. Основним завданням державної політики зайнятості на 2007 – 2008 рр. є забезпечення реалізації ідеї створення конкурентних переваг національного ринку праці.

У програмах зайнятості населення узагальнюються конкретні заходи щодо створення відповідного правового, організаційного та методичного їх забезпечення [4]. Вони визначаються за такими напрямами:

- застосування диференційованого підходу щодо збереження робочих місць;
- обґрутування шляхів реалізації політики зайнятості, зокрема в програмах громадських робіт, сприяння зайнятості молоді, відродження села тощо;
- регулювання трудових міграцій;
- забезпечення додаткових гарантій зайнятості населення окремим категоріям громадян;
- сприяння професійній мобільності;
- розвиток соціально-трудових відносин;
- удосконалення інформаційно-статистичної бази щодо розвитку ринку праці;
- сприяння зайнятості шляхом розвитку соціального партнерства.

У програмах також обґрутовується наукове, організаційне, правове і фінансове забезпечення усіх запланованих заходів та необхідність контролю щодо їх реалізації. Заходи, розроблені у програмах, передбачають забезпечення сприятливих податкових, інвестиційних, фінансово-кредитних та інших умов господарювання для підприємств усіх форм власності.

Формування державної програми зайнятості має подвійне спрямування. З одного боку, вона розробляється знизу і є узагальненням територіальних програм [5]. З іншого боку, державна програма зайнятості формується зверху, узагальнюючи завдання, які можуть визначатися тільки на загальнодержавному і міжрегіональному рівнях [6]. Це здійснюється шляхом розроблення законодавчих актів, удосконалення системи управління, координації фінансових витрат на реалізацію заходів економічної і соціальної політики у сфері зайнятості, підвищення рівня її наукового обґрутування. Важливим є об'єднання річного та довготермінових підходів до програмування зайнятості населення, як це передбачено ст. 14 Закону України “Про зайнятість населення”.

Основна мета територіальних програм зайнятості – сприяння працевлаштуванню та раціональній суспільнокорисній зайнятості працездатного населення і запобігання масовому безробіттю шляхом провадження активної політики на ринку праці та подання соціальної та матеріальної підтримки громадянам, що потребують соціального захисту. Територіальні програми зайнятості всіх територіально-адміністративних одиниць України є складовою державної програми зайнятості. Тому вони розробляються за типовими єдиними формами і у встановлений термін із обов’язковим дотриманням принципів системного підходу до вирішення проблем зайнятості [7]. Для цього Державним центром зайнятості готовяться методичні рекомендації щодо розробки територіальних програм зайнятості населення областей. Перші методичні рекомендації були затверджені Наказом Міністерства праці № 53 від 23.07.1993 р. У 1996 р. до них було внесено певні зміни. Через те, що у 2000 р. закінчувався термін дії Державної програми зайнятості на 1997 – 2000 рр., підготовка до розробки нової програми почалася з випуску нових методичних рекомендацій, які б відповідали змінам у соціально-економічному розвитку України і сучасному становищу на ринку праці. Такі рекомендації були підготовлені до кінця першого півріччя 2000 р. і 7 березня 2001 р. затверджені Законом України “Державна програма зайнятості населення на 2001 – 2004 рр.” № 3076-III.

Основні завдання, на вирішення яких спрямовані державна і територіальні програми зайнятості, обґрутовані і викладені у п. 2 ст. 14 Закону України “Про

зайнятість населення". Місцеві органи державної виконавчої влади та державної служби зайнятості були зобов'язані вирішувати ці завдання відповідно до умов свого регіону, керуючись розробленими єдиними методичними вимогами. Для підготовки "Державної програми зайнятості населення Івано-Франківщини на 2001 – 2004 роки" розпорядженням облдержадміністрація № 402 від 01.07.2004 р. [8] був затверджений склад робочої групи для організаційно-методичного керівництва розробкою і реалізацією програми та визначена відповіальність управління економіки, промисловості і розвитку підприємництва, сільського господарства і продовольства, праці та соціального захисту населення, освіти і науки, у справах сім'ї та молоді, ради профспілок області за строки і якість розроблених заходів і форм програми зайнятості. У підготовчий період проводилось навчання керівників робочих груп міського і районного рівнів, працівників управління місцевих органів державної виконавчої влади, які безпосередньо брали участь у розробці заходів і форм програми із забезпеченням розробників програм необхідними нормативно-методичними матеріалами.

Основними інформаційними матеріалами для підготовки програм зайнятості є: проекти програм зайнятості адміністративних районів і міст області [9], матеріали галузевих управлінь та відділів, державної служби зайнятості, дані і прогнози соціально-економічного розвитку території [10]. Структура територіальних програм зайнятості Івано-Франківської області включає аналіз становища на региональному ринку праці і практичні дії щодо сприяння зайнятості та соціального захисту населення, які передбачають заходи щодо стабілізації сфери прикладання праці та сприяння зменшенню прихованого безробіття, створення додаткових робочих місць, сприяння приватному підприємництву та самозайнятості, регулювання трудової міграції, удосконалення системи професійної орієнтації, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації вивільнюваних працівників і незайнятого населення, удосконалення інфраструктури ринку праці, розвиток служби зайнятості, нормативно-правове і фінансове забезпечення програм, управління реалізацією програм і контроль за її виконанням.

Підготовлений робочою групою проект регіональної програми зайнятості надсилається до Міністерства праці та соціальної політики України та Державного центру зайнятості, які його розглядають і узгоджують із прогнозом соціально-економічного розвитку країни, проектом Державної програми зайнятості та з питаннями, які потребують вирішення в народногосподарському, державному масштабі. Зокрема, уточнюються питання фінансового забезпечення передбачених заходів, джерела фінансування витрат.

Скорегований проект регіональної програми зайнятості в місячний термін погоджується з місцевими профспілковими об'єднаннями, об'єднаннями роботодавців, управліннями державної виконавчої влади та місцевого самоврядування міста Івано-Франківськ та районів області, виконавцями відповідних заходів і Координаційним комітетом сприяння зайнятості населення. Затверджений в обласній державній адміністрації він не пізніше 15 січня того року, що прогнозується, надсилається до Міністерства праці та соціальної політики України для організації контролю на державному рівні за реалізацією заходів програми.

Для реалізації довготермінових програм щорічно затверджуються плани дій, які деталізують заходи та уточнюють базові показники ринку праці. У порівнянні із засобами, які мають у своєму розпорядженні центральна та місцева влади у

розвинутих країнах світу, фінансові, матеріальні та кадрові ресурси, які мають у своєму розпорядженні відповідні державні органи України, щодо розробки і проведення політики зайнятості, украї обмежені. Тому якісно іншого значення набуває правильний вибір пріоритетів [11]. Для реалізації програм зайнятості використовуються певні правові, організаційні, економічні та наукові важелі. Вони забезпечують управління ринком праці та стимулювання зайнятості населення.

Правові заходи базуються на законодавчих та нормативних актах, а також урядових розпорядженнях, постановах, інструкціях, які юридично регламентують відносини зайнятості, діяльність служб зайнятості тощо [12]. Це, насамперед, Кодекс законів про труд України; Закони “Про зайнятість населення” (1991 р.) із змінами та доповненнями, “Про оплату праці” (1995 р.), “Про профспілки” (1999 р.), “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” (2000 р.) тощо. На основі законодавчих актів Кабінетом Міністрів України було видано низку постанов і інструкцій, які створюють нормативну і методичну базу для вирішення практичних питань зайнятості. Серед них важливе значення мають Постанови Кабінету Міністрів України про затвердження положень: “Про державну службу зайнятості”, “Про порядок реєстрації громадян як безробітних”, “Про організацію оплачуваних громадських робіт”, “Про Фонд загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття”, “Про державну інспекцію праці Міністерства праці України”, “Про інспекцію по контролю за додержанням законодавства про зайнятість населення”.

Заходи щодо реалізації програм зайнятості на територіальному рівні враховують необхідність сприяння будь-яким формам розширення сфери прикладання праці, зокрема створення нових робочих місць, забезпечення умов для розвитку підприємництва та працевлаштування незайнятого населення і безробітних [13]. Вони мають забезпечити державні гарантії зайнятості для окремих категорій населення, поліпшити системи професійної орієнтації, підготовку й перепідготовку кадрів, матеріальну підтримку безробітних та їхніх сімей, організацію громадських робіт тощо.

Їх успішна реалізація значною мірою залежить від ефективності розроблених організаційних заходів. Закордонний досвід свідчить, що однією з основних умов реалізацією програм є опрацювання організаційних заходів. Вони формуються на стадії розроблення проекту програм зайнятості і є формою взаємодії всіх його учасників [14]. Організаційні заходи спрямовані на створення додаткових сфер зайнятості (реструктуризація економіки, створення додаткових робочих місць на державних підприємствах; субсидування створення нових робочих місць у приватному секторі; створення умов для іноземного інвестування, організація громадських робіт; сприяння розвитку малого бізнесу, підприємництва, створення умов для самозайнятості громадян тощо); професійна орієнтація населення, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів; посилення територіальної та професійної мобільності робочої сили; застосування гнучких форм зайнятості; надання допомоги в працевлаштуванні; надання допомоги в разі трудової міграції; асигнування коштів на часткове відшкодування безробітним утрати доходів, на забезпечення дочасного виходу на пенсію та інші грошові допомоги. Проте ці заходи не впливають на регулювання попиту і пропозиції робочої сили.

На офіційному ринку праці Івано-Франківської області переважає питома вага застійного безробіття і звільнених за власним бажанням (рівень застійного безробіття (понад рік) у регіоні у 2002 р. становить 43,3%, утримувалася висока

частка безробітної молоді віком до 28 років – 24% та жінок – 65% у структурі безробітного населення. У 2002 р. п'ята частина працюючих за наймом перебувала в режимі неповного робочого дня (тижня). За рівнем безробіття Івано-Франківська область посідає третє місце серед областей Західного регіону України, а за кількістю економічно-активного населення – п'ятнадцяте місце в Україні, тоді як за кількістю населення – тринадцяте [15]. Тому дуже важливою умовою реалізації регіональних програм зайнятості є організація громадських робіт. Зарубіжний досвід свідчить про те, що за допомогою громадських робіт деякі розвинуті країни перебороли 30 – 40 % рівень безробіття [16]. За допомогою організації громадських робіт створюються робочі місця, населення залучається до громадсько-корисної праці в період зниження попиту на робочу силу. Так, у 2003 р. на громадські роботи в Івано-франківській області було направлено понад 8 тис. осіб. Зрозуміло, що громадські роботи – це вимушений, проте необхідний засіб боротьби з безробіттям. Тимчасові робочі місця створюються переважно у державному секторі і спрямовані на використання праці різних категорій робочої сили, яка не потребує спеціальної підготовки. Громадські роботи регулюють попит на робочу силу і пом’якшують гостроту проблеми безробіття.

Чільне місце серед економічних важелів реалізації регіональних програм зайнятості належить їх фінансуванню. Воно здійснюється переважно за рахунок місцевої частини Державного фонду сприяння зайнятості населення (далі – ДФСЗН), а також за рахунок централізованої частини фонду, коштів місцевих бюджетів, підприємств, установ і організацій. Основні джерела фонду: кошти державного і місцевого бюджетів; обов’язкові відрахування підприємств, організацій та установ; добровільні внески громадських організацій, громадян, зарубіжних фірм; кошти служби зайнятості; цільові фінансові відрахування підприємств та інші надходження. Серед названих джерел надходження коштів головним джерелом є обов’язкові відрахування підприємств, організацій та установ.

Необхідно зазначити, що на відрахування коштів до ДФСЗН впливають: демографічне навантаження на зайняте економічно активне населення, що визначає обсяги різних соціальних фондів; рівень зайнятості та ефективність праці економічно активного населення, від яких залежать обсяги валового внутрішнього продукту та фонду споживання; чисельність і склад незайнятого економічно активного населення, що визначає обсяги витрат на реалізацію програм зайнятості безробітних; розміри допомоги у зв’язку з безробіттям.

Досвід країн із розвиненою економікою свідчить, що інвестиції в людські ресурси зростають, оскільки є необхідною умовою модернізації виробничих систем [17]. Така політика проводиться на рівні як держави, так і окремих господарських об’єктів. У Франції, наприклад, із державного бюджету на зайнятість виділяють 6,8% коштів, а відрахування підприємств, соціальних установ, різні внески за обсягом майже в 1,5 раза перевищують надходження з бюджету. В Україні частка фонду зайнятості у валовому внутрішньому продукті становить приблизно 0,3%, що в багато разів менше, ніж у країнах із розвиненою економікою. Зрозуміло, що в Україні фінансова база для вирішення проблем зайнятості недостатня і не відповідає ситуації на ринку праці, яка різко загострюється через величезний потенціал безробіття.

За кошти Державного фонду зайнятості фінансуються заходи активної і пасивної політики. Співвідношення витрат на ці заходи залежить від стану ринку праці та безробіття, рівня законодавчих гарантій, досягнутого рівня розвитку служби

зайнятості. За рахунок фонду передбачено фінансування створення нових робочих місць на територіях пріоритетного розвитку регіону, створення нових робочих місць понад встановлену квоту для категорій населення, що потребують соціального захисту і не здатні на рівних конкурувати на ринку праці, участь шляхом прямого інвестування у створенні власних підприємств, установ і організацій державної служби зайнятості, надання безпроцентної позики безробітним для заняття підприємницькою діяльністю, частини витрат на організацію громадських робіт.

Доцільно зауважити, що після 1996 р., коли Державний фонд сприяння зайнятості населення став фондом (далі – Фонд), кошти якого фактично увійшли до Державного бюджету України [18], фінансування цих заходів значно ускладнилося. Згідно зі ст. 8 Закону України “Про страхування на випадок безробіття”, кошти Фонду з 2001 р. не включалися до складу Державного бюджету України. Сума витрат на реалізацію регіональних програм зайнятості узгоджується з можливими обсягами надходження до Фонду загальнообов’язкового державного соціального страхування відповідно до ст. 22 Закону України “Про зайнятість населення”. У програмах зайнятості населення Івано-Франківської області, розроблених облдержадміністрацією, також передбачені витрати на профорієнтацію, професійну підготовку та перепідготовку різних груп незайнятого населення, виплату допомоги по безробіттю, матеріальної допомоги по безробіттю та надання одноразової матеріальної допомоги безробітним і членам їх сімей.

Помітну роль серед економічних важелів реалізації програм зайнятості відіграє структурно-інвестиційна політика, яка в сучасних умовах реалізовується за допомогою заходів із кредитної, амортизаційної, податкової політики і впливає переважно на поточний попит регіональних ринків праці [19]. Саме через вибір пріоритетів інвестиційної політики відбуваються зміни основних структурних співвідношень зайнятості, істотно вплинути на які на сьогодні можуть не будь-які інвестиції, а лише інновації, тобто принципово нові технології, форми організації виробництва та праці. Вирішення проблем інвестиційного процесу як чинника забезпечення ефективної зайнятості потрібно здійснювати з урахуванням єдності регіональної та галузевої структур господарських сил, адже їх нераціональне розміщення, ігнорування регіональних особливостей відтворення трудового потенціалу може привести до незбалансованості відтворення робочих місць і трудових ресурсів, неефективного їх використання.

До наукових заходів і щодо реалізації програм зайнятості належать поточні наукові дослідження Прикарпатського університету та Науково-дослідного центру з проблем зайнятості населення та ринку праці. Деякі з них розглянуто і схвалено в органах державної влади. До таких належать: “Формування моделі управління ринком праці України в перехідний період (теорія і практика)”, Концепція професійної орієнтації населення, Концепція професійної підготовки і перепідготовки незайнятого населення, Методичні рекомендації з розрахунку балансу національного ринку праці тощо.

Висновки

Отже, держава володіє досить широким діапазоном різноманітних методів та важелів реалізації політики зайнятості як на національному, так і на регіональному ринку праці. І тільки збалансованість інтересів між суб’ектами ринку праці та всіма зацікавленими сторонами, ефективне використання виробничого потенціалу регіону, посилення інноваційної складової структурних перетворень в економіці дадуть змогу сподіватися на позитивне вирішення проблем зайнятості населення, що

склалися в регіоні. При розробці нових програм зайнятості населення необхідно більшу увагу приділяти проблемі довготривалого безробіття. Кількість осіб, що мають статус безробітних більше одного року, постійно збільшується. А оскільки власне довготривале безробіття має найважчі соціальні та економічні наслідки, то заходи щодо його зниження повинні бути пріоритетами таких програм. Програми зайнятості повинні передбачати також більш активні заходи щодо економічного розвитку та реформування ринку праці. Подальша розробка і реалізація регіональної політики зайнятості неможлива без належної уваги до окресленої проблеми з боку держави.

Література

1. Діденко Я. О. Формування ефективної державної політики зайнятості в Україні / Я. О. Діденко // Україна: аспекти праці [Текст]. — 2002. — № 2. — С. 3—7.
2. Таршина О. Державна політика зайнятості в зарубіжних країнах / О. Таршина // Вісник НАДУ [Текст]. — 2005. — № 4. — С. 467—472.
3. Васильченко В. С. Державне регулювання зайнятості [Текст] / В. С. Васильченко. — К. : КНЕУ, 2005. — 252 с.; Качан Є. П. Принципи та методи формування регіональної політики ринку праці / Є. П. Качан // Зайнятість та ринок праці [Текст] : наук. зб. — Вип. 15. — К. : [б. в.], 2001. — С. 3—16.
4. Заяць Т. А. Регіональна політика ринку праці та зайнятості населення: механізми формування і реалізації / Т. А. Заяць // Регіональна політика [Текст]. — 1997. — № 3. — С. 83—88.
5. Ковальський В. Регіональний ринок праці та особливості його формування та регулювання / В. Ковальський // Україна: аспекти праці [Текст]. — 2003. — № 4. — С. 3—8.
6. Про затвердження Державної програми зайнятості населення на 2001 – 2004 роки : Закон України // Праця і зарплата [Текст]. — 2002. — № 17. — С. 4—11.
7. Фірсова С. Г. Управління зайнятістю: системний підхід / С. Г. Фірсова // Формування ринкових відносин в Україні [Текст]. — 2006. — № 12. — С. 162—166.
8. Про затвердження плану дій на 2004 рік щодо виконання в області Державної програми зайнятості населення на 2001 – 2004 роки [Електронний ресурс] : Розпорядження Івано-Франківської ОДА № 402 від 01.07.2004 р. // Режим доступу : www.if.gov.ua.
9. Про заходи щодо виконання завдань Програми соціально-економічного та культурного розвитку Надвірнянського району на 2006 рік [Електронний ресурс] : Розпорядження голови Надвірнянської райдержадміністрації № 118 від 09.06.2006 р. // Режим доступу : www.if.gov.ua.
10. Гудзеляк І. Економіко-географічні аспекти зайнятості і безробіття населення Івано-Франківської області / І. Гудзеляк // Наукові записки ТНПУ [Текст]. — 2005. — № 2. — С. 102—106. — (Серія: Географія).
11. Проданова І. Причини безробіття та аналіз ринку праці Івано-Франківської області / І. Проданова // Науковий вісник Прикарпатського університету [Текст]. — 2001. — № 2. — С. 129—133. — (Серія економічних наук).
12. Аналіз державної політики зайнятості в Україні [Текст] / М. Кузьмин, Ю. Кузьмин, О. Купець. — К. : Міленіум, 2003. — 64 с.
13. Ковальова Н. О. Сучасні елементи механізму регулювання ринку праці / Н. О. Ковальова // Формування ринкових відносин в Україні [Текст]. — 2003. — № 9. — С. 94, 95.

14. Запара С. Шляхи забезпечення продуктивної зайнятості в Україні / С. Запара // Право України [Текст]. — 2005. — № 11. — С. 72—75.
15. Зелінська Г. О. Регіональні особливості формування, оцінювання та використання людського капіталу [Текст] / Г. О. Зелінська, У. Я. Садова, Я. С. Вітвицький. — Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2006. — 124 с.
16. Правільєв О. В. Проблеми зайнятості населення та основні напрямки їх вирішення / О. В. Правільєв // Формування ринкових відносин в Україні [Текст] : зб. наук. пр. — Вип. 7. — К. : Наук.-досл. екон. ін-ут, 2004. — С. 56—60.
17. Зелінська Г. О. Проблеми зайнятості та ринку праці й можливі шляхи їх вирішення / Г. О. Зелінська // Соціально-економічні дослідження в перехідний період [Текст] : зб. наук. пр. — Вип. 35. — Львів : НАН України ; ІРД, 2002. — С. 259—267.
18. Дема Д. І. Державне регулювання соціального захисту населення в країнах із ринковою економікою / І. Д. Дема // Фінанси України [Текст]. — 2000. — № 9. — С. 59—62.
19. Волкова О. В. Організаційно-економічний механізм регулювання регіональних ринків праці: зарубіжний досвід / О. В. Волкова // Формування ринкових відносин в Україні [Текст]. — 2006. — № 12. — С. 135—141.

I. Shkindyuk

PECULIARITIES OF FORMING AND REALIZATION OF THE EMPLOYMENT PROGRAMS AT THE REGION

Essence and classification of the population employment programs is considered. The place and role of public administration bodies, which take part in regional employment policy formation are shown. The legal, organizational, economic and scientific methods of the employment programs realization are exposed.

Key words: public administration bodies, public policy of employment, national and regional programs of population employment, regional labour-market.